בהשגות ובמ"מ סמג עשיו

:סעיף ב

רבינו חננאל

לד טוש"ע חו"מ סי׳

בדלא שוי. פירש בקונטרס דרבי אליעזר לית ליה דשמואל

דברים בעלמא משמע אבל אם שוה כל החוב מודה רבי אליעזר

דאבדו מעותיו וי״ם שכתוב בהם בפירוש היכי דמי אי בדשוי מאי

דמשכון שאין שוה כל החוב אין אדם מקבלו אלא לזכרון

טעמא דרבי אליעזר וקשה דבפרק האומנין (ב"מ דף פב. ושם) מסיק

מתניתין דהתם דלא כרבי אליעזר

ולוקמה ככ"ע ובדשוי וי"ל דהתם לפי

המסקנא דלא איירי רבי ינחק אלא

שוי בין לא שוי שאם יתחייב בדשוי

משום דרב יוסף א"כ בדלא שוי נמי

בעלמא ולא שייכא התם דר' ינחק.

הכתוב היא מה לי שוי מה לי לא שוי

ל) פסחים לל: גיטין לו.
קדושין ה: צ"ח פב.,
נדרים לג: צ"ק נו: צ"מ קרב.,
כט. פב., ג) [צ"מ קיג.],
ד) נ"צ קיד:,

תורה אור השלם ו. הָשֵׁב הָשִׁיב לוֹ אֶת הַעבוט כבא הַשְּׁמִשׁ ישכב בשלמתו וברכר

מוסף רש"י

שקונה משכון. לכל מילי להתחייב באונסין (ב"מ פב.) כל ימי הלואה המשכוו חנוי לו ואם נאנס חייב באונסין, שאינו עליו לא כשומר חנם ולא כשומר שכר שפטוריו באונסין, אלא כולו ברשוי כחונסין, חנח כונו כרשותו וכשמירתו עומד (פסחים לא:). ולך תהיה צדקה. בהשבת העבוט כחיב, אי אמרת קונה משכון איכא לדקה בהא שכיבה ששכב בשלמתו, שהשאיל לו זה דבר הקנוי לו, ואם אינו קונה לדקה בהשכבה זו קומז לוקה פאפפט " מנין, על שלו שכב (שם). שמשכנו שלא בשעת הלואה. דהא קרא הלואה. דהא קרא במשכנו ע"י שליח ב"ד כתיב, דכתיב לעיל מניה בחוץ תעמוד ומוקמינן לה בשליח ב"ד, וההוא ודאי קני, דלגוביינא שקליה קני, דלגוביינא שקניה וליכא לדמוייה למשכנו הלוחתו. פלוגתא דר' אליעזר המלוה על המשכון קתני (ב"מ פב.). ובשומר אבדה קמיפלגי. דטעמל דר' עקיבא משום דשומר שכר מלוה והעוסק במלוה פטונ מן המלוה, דאי בעי לא יהיב ריפתא לעניא (שם). שומר אבדה. שמנא אנדה והכניסה אל תוך ביתו. כדכתיב (דברים כב) וכעי"ז ב"ק נו:)**. כשומו** חגם. ואינו חייב אלא

בדלח שוי שיעור זוזי. עסקינן: ובדשמוחל קמיפלגי. רבי חליעזר לית ליה דשמואל דמשכון שאינו שוה כל החוב אין אדם מקבלו אלא לזכרון דברים הלכך שומר חנם הוא עליו וישבע שלא פשע ושאינו ברשוחו ויטול כל מעותיו ור' עקיבא כשמואל סבירא ליה

שלשם משכון קבלו אבל הלווהו אלף זוז בשטר אפילו רבי אליעזר מודה שהמשכון שקיבל אחרי כן לשם משכון קבלו שהרי אינו לריך לו לזכרון דברים שהשטר לו לראיה: ה"ג אי דלא שוי שיעור זווי דכ"ע לית להו דשמואל ובדרבי ילחק קמיפלגי. רבי אליעזר לית ליה דרבי יצחק ואינו עליו אלא שומר חנם ואף על פי שהוא משכון גמור: אימור דאמר רבי ילחק שמשכנו שלא בשעת הלואתו. כגון על ידי ב"ד דבהכי משתעי קרא דכתיב לעיל מיניה בחוץ תעמוד והאיש וגו' ואמר מר מ זה שליח ב"ד: כשומר

מאי מעמיה דרבי אליעזר אלא לאו בדלא שוי שיעור זוזי ובדשמואל קא מיפלגי לא בדלא שוי כ"ע לית להו דשמואל והכא בדשוי שיעור זוזי ובדרבי יצחק קא מיפלגי האמר רבי יצחק ִ∗מנין לבעל חוב שקונה ש משכון שנאמר יולך תהיה צדקה אם אינו קונה משכון צדקה מנין לו מכאן לבעל חוב שקונה משכון לימא דרבי יצחק תנאי היא ותיסברא אימור דאמר רבי יצחק שמשכנו שלא בשעת הלואה משכנו בשעת הלואה מי אמר אלא משכנו שלא בשעת הלואתו כולי עלמא לא פליגי דאית להו דרבי יצחק והכא במשכנו בשעת הלואתו

ובשומר אבדה קמיפלגי דאיתמר ישומר אבדה רבה אמר כשומר חגם

בהא קתני ר' אליעזר ישבע ויטול מעותיו. ואי בדלא שוו שיעור ואי בולא שוו שינור זוזי בהא לימא רבי עקיבא יכול לומר לו שלה בשעת הלוחתו שחין לחלק בין . כלום הלויתני אלא על המשכון אבד המשכון אבדו מעותי׳ אלא לאו יפסיד כנגד המשכון אבל הכא השתא בדלא שוה שיעור זוזיה. ס"ד דרבי ילחק איירי אפילו בשעת ובדשמואל פליגי בדפריש הלואמו הלכך מודה רבי אליעזר בדשוי אבל לא שוי הוי זכרון דברים רבי עקיבא אית ליה הא דשמואל ואמר כיון ייה השנות האום כיון דפריש וקבליה הא קבליה. ור׳ אליעזר לית ומיהו תימא כיון דרבי ילחק גזירת ליה הא דשמואל ואפילו בדפריש. ודחינן כולי עלמא לית להו דשמואל אטו משום דלא שוי לא קרי ביה ואע"ג דפריש וקבליה ולא כלום הוא. והכא בדשוי שיעור זוזי. ובדרבי יצחק פליגי דאמר מנין לבעל חוב שקונה משכון . שנאמר ולך תהיה צדקה. . קונה צדקה . אם אינו מנין. אלא מכן לבעל שקונה יכשמחזירו לבעליו ממונו נותן לו לפיכך כתיב ולך תהיה צדקה. ר' עקיבא אית ליה הא בקיבא אינו ליון ווא דר' יצחק. ור' אליעזר לית ליה: ודחינן וכי הא דר' יצחק תנאי היא ואמרינן ותסברא והא ר' יצחק לא אמר אלא כשמשכנו שלא בשעת הלואתו כדכתיבי קראי כי תשה ברעך וגו' משכנו בשעת הלואתו מי אמר ר' יצחק שקונה משכון. אלא ^(†) (קשיא להו לרבנן . הא דתנן (שביעית פ"י מ"ב הא דוגנן (שבינית פיים ב) המלוה את חבירו על המשכון והמוסר שטרותיו ייא. המלוה לב"ד איז משמטיז מאי טעמא דהא משכנו נ הלואה היא. וקאמרינן . 'גימיו לו) **הא מני** ו חוב קנה משכון ל). לימא יר׳ יצחק תנאי היא פרקינן לא) בשמשכנו שלא בשעת הלואתו כולי עלמא לא פליגי דקונה משכון. והכא במשכנו בשעת הלואתו ובשומר אבדה פליגי.

א) כלשוו זה נמלא ג"כ בחי "י מיגש ול"ל כאן ער שם היטב וקלת משמע שם שהי כתוב כן לפניו בגמ' ואולי דהוא הוספה מרבנן סבוראי וצ"ע.

רבה אמר כשומר חנם.

ב) כאן חסר סיום קושיא זו יאמנס בחיי הר"י מיגש זל"ל הובא בשלימות ע"ש.

השב תשיב את העבוט ולך תהיה לדקה ועוד דמסיק בסוף ותסברא אימר דא"ר יצחק כו׳ ומעיקרא פשיטא ליה דבשוי יודה ר"א משום דר' יצחק על כן נראה גירסת הספרים דגרסי מאי לאו בדלא שוי פי' מאי לאו אפי׳ בדלא שוי דרבי עקיבא אית ליה דהפסיד כדשמואל ורבי אליעזר לית ליה דשמואל ואפי׳ בדשוי יטול כל מעותיו ובסיפא כשהלוהו אלף זוז בשטר מודה ר' אליעזר דאבדו מעותיו משום דאורחא דמילתא כשהלוהו בשטר שאין נותן לו משכון באותה שעה והוי שלא בשעת הלואתו וקני משכון מדרבי יצחק וכי מוקי פלוגמייהו בדרבי יצחק לא פליג ר' אליעזר אדרבי יצחק אלא בשעת הלואתו אבל שלא בשעת הלואתו מודה ר׳ אליעזר ולא הוי השתא אבדו מעותיו דבסיפא כאבדו מעותיו דרבי עקיבא דההיא דרבי עקיבא אבדו אפי׳ דמים היתירים על המשכון ובסיפא דוקא שכנגד המשכון דהא הוי טעמא משום דקנה משכון כדרבי ינחק כדפרישית ומה שפירש בקונטרס בסיפא שיש שטר אין נריך משכון לזכרון דברים אבל ברישא שאין שטר הוי משכון לזכרון דברים ולא לגוביינא אין נראה לפרש כך דלמאי דמוקי לה דפליגי בדשוי ליכא למימר לזכרון דברים תפים ליה דהא לכ"ע אין משמט אפי׳ משכנו בשעת הלואה כדפרישית בגיטין (דף לו. ד"ה שאיי) ובכל שעה (פסחים דף לא: ד״ה בדר״י): 🕇 ברשוי וקמיפלגי בדרבי יצחק. תימה דלימא דבהא פליגי דמר סבר כיון דשוי תפים ליה בשביל החוב ורבי אליעזר סבר אע"ג דשוי לא נקיט ליה לענין שיפסיד החוב אבל בדלא שוי כ"ע לית להו דשמואל ולפר"ח דמוקי שמואל בדפריש ניחא דכיון דאפי׳ בדפרים לית להו דשמואל סברא הוא דבשוי בסתם לא תפים ליה לענין שיפסיד החוב באבידת המשכון: צדקה מגין. דלא מיקריא לדקה אא"כ מחסרו ממון: מבאן לבע"ח שקונה משבון. נראה דאין מחחייב באונסין אלא הוי כמו שומר שכר כדמוכח ס"פ האומנין (ב"מ דף פב. ושם) דבעי לאוקמא הא דמנן הלוהו על המשכון ש"ש במשכנו שלא בשעת הלואמו וכדרבי ילחק וכן מוכח בה"ג דשומר שכר הוי: שובור אבידה רב יוםף אמר בו' ורבה אמר בו'. פסק ר"ח דהלכה כרג יוסף דאמר גפרק אין גין המודר (נדרים דף לג:) דכ"ע אית להו פרוטה דרב יוסף ואין נראה ראיה משם כלל דרבה נמי מודה דאי אתי עניא דלא בעי למיתב ליה דאטו מי לית ליה העוסק במלוה פטור מן המלוה אלא דס"ל דמשום הנאה פורתא כזאת דלא שכיחא לא חשיב שומר שכר וקלת משמע באלו מליאות (ב"מ דף לא. ושם) דהלכה כרב יוסף גבי ההיא דדריש התם השב תשיב אין לי אלא לביתו לגינתו ולחורבתו מנין ת"ל תשיבם מ"מ ודייק סתמא דהש"ס ה"ד אי דמינטרא פשיטא אי דלא מינטרא אמאי לעולם דמינטרא והא קמ"ל דלא בעינן דעת בעלים וכדרבי אלעזר והיינו כרב יוסף כדמוכח בריש הכונס (ב"ק דף 1. ושם) דפריך מינה רבה לרב יוסף ובעי למידק דמרבינן חורבתו שאינה משתמרת דאי משתמרת היינו ביתו אלמא שומר חנם הוי ומשני רב יוסף לעולם דמינטרא וכרבי אלעזר וי"ל דרבה קיבלה מרב יוסף משום דלדידיה נמי לא ניחא דהא מודה רבה לרב יוסף בבעלי חיים דנקטו להו ניגרי ברייתא דבעו נטירותא יחירתא כדאמר התם וקרא בבעלי חיים כחיב לא תראה את שור אחיך והיה לריך לדחוק דרבוייה דקרה אוכן תעשה לשמלתו קאי אי נמי בכפוחין ועוד דהוה לריך לומר דהסמכתה בעלמה היה דהא טעמא דרבה דהוי ש"ח משום דמאי הנאה קממטי ליה א"נ אינטריך קרא לאשמועינן דלא ניחשביה ש"ש משום פרוטה דרב יוסף או משום דרחמנא שעבדיה בע"כ ועי"ל דרבה לא קיבלה אלא מתחלה לא עלה על דעתו להוכיח דינו מזה אלא לאסמכתא בעלמא נקט קרא לדבריו וברייתא דהכונס (שם) דדריש מקרא דהוי ש״ח אסמכתא היא ורבה נמי מודה דעיקר קרא לא אתא אלא כדרבי אלעור כדמסיק הש"ס בפרק אלו מציאות (ב"מ דף כנו. ושם) וסוגיא דהתם אתיא נמי כוותיה וה"פ אי דמינטרא למר מגניבה ולמר מפשיעה פשיטא דלאשמועינן דש״ח הוי לא אינטריך קרא כדפרי׳ ומינטרא דאלו מניאות לרבה כלא מינטרא דהכונס (ב״ק דף 11. ושם) ולפירוש הקונטרס נראה היה דהלכה כרב יוסף דפירש לימא דרב יוסף חנאי היא ומילחיה דרבה ודאי תנאי היא דר"ע לית ליה דרבה וקי"ל כר"ע אבל אין לפרש כן אלא אדרבה אית לן למימר דרבה ודאי לאו תנאי היא אלא כ"ע אית להו דרבה ובדשמואל קמיפלגי ור"ע מודה דש"ח הוי על המשכון מה שהוא יותר על החוב אבל כנגד החוב מפסיד מטעמא דשמואל אפיי לפר"ח אע"ג דלא פריש כמפורש דמי כדפרי׳ לעיל ומתני׳ דסלע הלויתני עליו צ"ל דאבד המשכון היינו בפשיעה דאי לאו הכי לא היה מחייב במה שהוא יתר על החוב ואדרבה יש להוכיח דהלכה כרבה כדמסיק הש"ס בהאומנין (ב"מ דף פב. ושם) אלא מחוורתא מתני' דלא כרבי אליעזר והשתא לוקמה ככ"ע לרב יוסף במלוה שא"ל למשכון אלא משום דקי"ל כרבה דמסיק אליבא דהלכתא ועוד ראיה מפרק א"מ (שם דף כנו. ושם) גבי פלוגתא דרבי טרפון ור"ע דמה יהיו בדמים מוכח בגמ' לרב יוסף דמשום דשרו ליה רבנן לאישתמושי בהו הוי עלייהו שואל ובס"פ המפקיד (שם מג.) גבי מפקיד מעות אצל שולחני ס"ל לר"נ דקיימא לן דהלכתא כוותיה בדיני דאף ע"פ שמשחמש בהן לא מחייב באונסין והיינו דלא כרב יוסף ואין לחלק משום דגבי אבידה בלא״ה הוי ש״ש בלא היתר חשמיש לפיכך על ידי היתר חשמיש נעשה שואל דאטו אם יוסיף שכר לש"ש יעשה שואל ועוד דקי"ל 🗗 כרבה לגבי רב יוסף בר משדה ענין ומחצה אע"פ שיש מפרשים דהיינו דוקא במילי דבבא בתרא ליתא דבפרק מי שאחזו (גיטין דף עד: ושם) פריך והא קי"ל כרבה והשתא הא דאמרי' בפ"ק דפסחים (דף ה:) גבי חמץ כיון דאילו מיגניב או מיתביד ברשותייכו קאי כדידכו דמי היינו מיגניב או מיתביד באונס דאי לא מחייב באונסין אפי' מיחייב באחריות גניבה ואבידה אין זקוק לבער דאי לאו הכי ישראל שהלוה לעכו"ם על חמצו יאסר בהנאה בלא דר' יצחק ורבנן נמי אמאי פליגי שהרי חייב באחריות גניבה ואבידה מדשמואל דקיימא לן כוותיה כיון דקיימא לן כרבה אלא ודאי כיון דלא מיחייב באונסים לא מיקרי חמצו מיהו מדרבי יצחק אע"ג דלא מיחייב באונסים כדפרי לעיל אסור בהנאה כיון דקני ליה והוי שלו אבל שומר לא מיחייב לבער אם לא מקבל עליו אחריות אונסים מיהו אי הוה פסקינן כרב יוסף לא היינו לריכין לומר שלריך אחריות אונסים לענין חמץ דאילטריך דרבי ילחק לאסור חמלו של עכו"ם הממושכן ביד ישראל דפרוטה דרב יוסף לא שייך בעכו"ם דליכא מלוה ועוד דאפי׳ שומר שכר גמור לעכו"ם לא מחייב דגבי שומרים כתיב רעהו ואיכא למעוטי עכו"ם כמו הקדש ובה"ג בהלכות פסח כתב דחייב לבער אם קיבל אחריות דגניבה ואבידה: